

ابزارهای نوین تامین منابع مالی در دانشگاههای نسل سوم

اکبر فرجی ارمکی

دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه شهید بهشتی

ارتباط با نویسنده: afarajia@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۱۶، تاریخ انجام اصلاحات: ۱۳۹۶/۱۱/۳۰، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۲/۲۱

New Tools for Financing in Third-Generation Universities

Akbar Faraji Armaki

Ph.D Higher Education Management, ShahidBeheshti University

Email: afarajia@gmail.com

Received 04/02/2017, Revised 19/02/2017, Accepted 12/03/2017

چکیده

آموزش عالی مانند سایر نهادهای اجتماعی تابع سازوکارهای اقتصادی و کسب و کار بوده و اصول سنجش و ارزیابی کارایی و اثر بخشی این نهاد در دو بعد درآمدها و هزینه ها همواره مدنظر تمامی سیاست گذاران و برنامه ریزان آموزش عالی است و از اولویت‌های اول هر جامعه بشمار می‌رود. امداد خصوص حفظ و نگهداشت آموزش عالی و نیز توسعه آن منابع بسیار محدود است. بحث تأمین مالی و یافتن روش‌های مناسب آن در دانشگاه‌ها به یکی از دغدغه‌های اصلی سیاست گذاران در حوزه‌های تأمین مالی دانشگاه‌ها تبدیل شده است؛ از این رو شناخت و بررسی ابزارهای نوین تأمین مالی اجتناب ناپذیر است. ابزار مالی مانند صکوک، اوراق بهادار به پشتوانه دارایی‌ها و اوراق رهنی از مهم‌ترین ابزارهای نوین تأمین مالی است. با در نظر گرفتن تمامی جوانب از جمله شرایط کنونی اقتصاد ایران، اوراق صکوک می‌تواند یکی از بهترین گزینه‌های تأمین مالی برای آموزش عالی کشور به حساب آید. در این مقاله به بررسی این ابزارهای مالی پرداخته می‌شود.

لغات کلیدی: تامین مالی، ابزارهای مالی، آموزش عالی، صکوک

۱. مقدمه:

امروزه تأمین مالی آموزش عالی بر اثر تقاضای فزاینده برای آن از یک سو و محدودیت عمومی منابع مالی این بخش از سوی دیگر با مشکل مواجه گشته است. علاوه بر عواملی مانند تغییر رابطه مبادله به ضرر کشورهای در حال توسعه و پیدایش بحران‌های اقتصادی، گرایش اخیر کشورهای در حال توسعه به اقتصاد بازار و اجرای برنامه‌های تعدیل اقتصادی که هدف آن کاهش نقش دولت در امور اقتصادی است از نمونه‌های بارزی است که سبب کاهش حجم کلی مخارج دولت و - از جمله - کاهش مخارج دولت در زمینه‌های آموزشی در کشورهای در حال توسعه شده است ضمن اینکه بروز پدیده‌هایی مانند بیکاری فارغ‌التحصیلان و افزایش هزینه‌های اجتماعی رقیب آموزش و به ویژه آموزش عالی، مزید بر علت گشته‌اند. در کنار این روند نزولی سهم آموزش عالی از هزینه‌های دولت و تولید ناخالص ملی، افزایش روزافزون تقاضا برای آموزش عالی به دلایل و انگیزه‌های مختلف باعث شده است که بخش آموزش عالی با منابع کمتر مجبور به پاسخگویی به تقاضای بیشتر باشد و تداوم این وضعیت، بحران مالی را در این بخش در پی آورد.

۲. ابزارهای متنوع تأمین منابع مالی در دانشگاه‌ها

پر واضح است آموزش عالی مانند سایر نهادهای اجتماعی تابع سازوکارهای اقتصادی و کسب-و کار بوده و اصول سنجش و ارزیابی کارایی و اثر بخشی این نهاد در دو بعد درآمدها و هزینه‌ها همواره مدنظر تمامی سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزش عالی بوده است و از اولویت‌های نخستین هر جامعه بشمار می‌رود. اما در خصوص حفظ و نگهداشت آموزش عالی و نیز توسعه آن منابع بسیار محدود است. بنابراین ارزیابی منابع درآمدی و هزینه‌ای دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی همواره مورد توجه اقتصاددانان آموزش عالی است (وودهاال، ۲۰۱۵) به عبارتی مسأله اینجاست که دولت‌ها امکان تأمین منابع مالی از بودجه عمومی را به طور کامل ندارند. از طرفی تقاضاهای رقابتی برای منابع عمومی نیز به شدت در حال افزایش است. به طور مثال هزینه آموزش عمومی، مسکن، تأمین اجتماعی، بهداشت و تأمین امنیت دفاعی و ... از جمله هزینه‌های رقیب آموزش عالی می‌باشند. لذا جریان ثابت و پایدار منابع دولتی برای آموزش عالی چندان بی‌رقیب نیست و دانشگاه‌ها برای انجام مأموریت‌های مختلف آموزشی، پژوهشی و خدماتی خود ناگزیر به تأمین منابع جدید مالی شده‌اند تا جایگزین کسری اعتبارات بخش آموزش عالی دولتی نمایند. موضوع کسری اعتبارات در دانشگاه‌های دولتی یک چالش جدید محسوس بشمار رفته و اثرات نامطلوب آن در کاهش کیفیت انجام وظایف دانشگاه‌ها نیز بخوبی مشاهده می‌شود و طبیعی است که در صورت عدم تأمین مؤثر منابع مالی کافی به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در آینده باید شاهد تبعات منفی آن در رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه بود. به هر جهت با توجه به رشد کمی و کیفی دانشگاه‌ها و افزایش حضور دانشجویان و هم‌چنین افزایش هزینه‌های جاری و عمرانی دانشگاه‌ها، تأمین منابع مالی

آن از اهمیت بالایی در مباحث اقتصادی آموزش عالی قرار دارد. در ایران، شرایط اقتصادی و اقتصاد مقاومتی حاکم بر کشور و مصوبات برنامه‌های توسعه چنین است که دانشگاه دولتی باید وابستگی خود به کمک‌های دولتی را کاهش و راه‌حل‌های اصلی تأمین مالی و تنوع بخشی منابع مالی را در جود جستجو نمایند (برنامه پنجم مصوب ۱۳۹۰ و ششم توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵).

به علاوه اینکه به اعتقاد صاحب‌نظران، وابستگی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به بودجه‌های دولتی در دانشگاه‌های و شهریه در دانشگاه‌های غیر دولتی مسائل و چالش‌هایی را پیش روی دولت و مدیران آموزش عالی و همچنین هیأت امناء و مدیران ارشد دانشگاه‌های غیر دولتی قرار داده است. در خصوص دانشگاه‌های دولتی اول اینکه درآمدهای دولت ثابت نبوده و همواره نوسانات مختلفی وجود دارد و مسلماً این نوسانات پایداری تأمین منابع مالی برای آموزش عالی در ادوار و سال‌های مختلف برای دانشگاه‌ها با چالش جدی مواجه خواهد کرد و تضمینی برای تأمین منابع مالی وجود نخواهد داشت. چالش دوم موضوع استقلال دانشگاه‌هاست که با وابستگی کاملی مالی دانشگاه‌ها به دولت در تعارض است و استقلال دانشگاه‌ها با این نحوه ارتباط مالی امکان پذیر نخواهد بود. چالش آخر این که تأمین منابع مالی متکی به درآمدهای نفتی برای دانشگاه‌های دولتی زمینه‌ای را برای رقابت بخش‌های خصوصی و غیر انتفاعی را فراهم نمی‌سازد. بنابراین دگرذیسی ساختارها و نظام‌های مدیریت مالی آموزش عالی و یافتن راهکارها و سازوکارهای نوین تأمین مالی یک ضرورت انکارناپذیر است. بنابراین نگاه به راه‌های تأمین مالی دانشگاه‌های معتبر جهانی می‌تواند نمونه‌ها و الگوهای خوبی را برای سیاست‌گذاران و مدیران ارشد آموزش عالی کشور فراهم نماید تا با بهره‌گیری از آنها بتوان منابع متنوع‌تر و بیشتری برای دانشگاه‌ها تدارک دید (تیلاک ۲۰۱۵، صالحی عمران ۱۳۹۶).

بررسی نمونه‌هایی از منابع مالی دانشگاه‌ها

*دانشگاه ییل

گزارش مالی دانشگاه ییل (۲۰۱۵) نشان می‌دهد این دانشگاه درآمدهایش را از هفت منبع تأمین می‌کند:

شهریه دانشجویان	۹ درصد
کمک مالی و قراردادها	۲۰ درصد
خدمات پزشکی	۲۳ درصد
درآمدهای وقف	۲۳ درصد
سرمایه‌گذاری	۷ درصد
درآمد انتشارات	۱ درصد
مشارکت	۸ درصد

***مورد دانشگاه هاروارد**

درآمد موقوفه ۲۵ درصد

درآمد کسب شده از دانشجویان ۲۰ درصد

حمایت مالی ۱۸ درصد

***دانشگاه فنی ماساچوست**

درآمدهای تحقیقاتی (آزمایشگاه لینکس ، سنگاپور و دانشگاه) ۲۷ درصد

شهریه ۱۵ درصد

بخش های جانبی ۱۱ درصد

سرمایه گذاری ۲۰ درصد

هدایا و موقوف ۷ درصد

*دانشگاه آکسفورد نیز راه های مختلفی از جمله شهریه ها ، حمایت های مالی ، کمک های مالی ، پژوهش ها و قرارداد ها ، عواید انتشارات ، درآمد وقف و سرمایه گذاری ، سود فروش شرکت های فن آوری ، دارایی اهدا شده را برای تأمین مالی به کار می گیرد .

۳ . ابزار ها : امروزه دستیابی به منابع مالی ارزان و مناسب ، یکی از مهم ترین دغدغه های مدیران و سیاست گذاران آموزش عالی است . شناخت انواع ابزار های مالی و انتخاب آن ها به عنوان منبع تأمین مالی ، بسیار مهم است (عبده تبریزی، ۱۳۷۶، به نقل از محمدی و همکاران) . تعیین چگونگی تأمین مالی متشکل از نقد و غیر نقد ، نیازمند تدوین خط مشی ها و شناسایی راهکار های مناسب تأمین مالی است (نیکو مرام و همکاران ، ۱۳۹۲) . در فرآیند تأمین وجود ، استفاده از ابزار های مختلف اهمیت زیادی دارد . اینگونه تصمیم ها، عنصر اجتناب ناپذیر تصمیم های سرمایه گذاری و عملیاتی است (رهنمای رود پستی و همکاران ، ۱۳۹۲) . ابزار های مالی به پنج دسته کلی ابزار مالکیت ، ابزار بدهی ، ابزار مشتقه ، ابزار ترکیبی و ابزار مالی نوین تقسیم می شوند . صکوک ، اوراق بهادار به پشتوانه دارایی ها و اوراق بهادار رهنی از جمله مهم ترین ابزارهای مالی نوین هستند. ضرورت شناسایی ابزار های مالی جدید در بازار و بررسی آن ها به لحاظ کارایی و مصالح اقتصادی کشورها و همچنین مطابقت با قوانین شرعی اسلامی ، نیازمند بررسی و توجه خاصی است .

صکوک اندیشه ای جدید است که در سال های اخیر به وجود آمده و به معنای سپرده های بانکی و اوراق قرضه دولتی با پشتوانه دارایی است که یکی از مباحث علمی و در حال رشد در جهان است (احمد پور و خاکپور ، ۱۳۸۶) . بدون شک ، صکوک یکی از مناسب ترین و جذاب ترین نوآوری های اندیشمندان اقتصاد و مالی اسلامی که در سه دهه اخیر به شمار می آید که باعث شده است مباحث اقتصاد و مالی اسلامی که پیش از این بیشتر جنبه نظری داشت ، رویکرد کاربردی و تجاری یافته و با استقبال چشمگیر سرمایه گذاران مسلمان و غیر مسلمان روبرو شود (صمیمی ، ۱۳۹۱) . برای سرمایه گذاران پایبند به اصول اقتصاد اسلامی، اوراق بهادار

صکوک ابزاری بسیار متنوع و مطمئن را فراهم کرده است. به وسیله انتشار صکوک، سرمایه عظیمی به بازارهای مالی وارد شده و موجب توسعه فعالیت های اقتصادی و کاهش بیکاری شده است (سرخانی، ۱۳۸۶). صکوک با فرایند تبدیل دارایی به اوراق بهادار، به توسعه بازار سرمایه کمک شایانی می کند.

۳. صکوک ابزاری نوین برای تأمین مالی دانشگاه ها

صکوک اوراق بهادار اسلامی است که با درگیر کردن یک دارایی مشخص فیزیکی به میان آوردن قراردادهایی مانند اجاره و مضاربه، منطبق با قوانین بانکداری بدون ربا است. صکوک جمع کلمه عربی صک می باشد که آن هم معرب واژه چک در زبان فارسی است. سازمان حسابداری و حسابرسی نهاد های مالی اسلامی، صکوک را این گونه تعریف کرده است: "گواهی هایی با ارزش اسمی یکسان که پس از اتمام عملیات پذیره نویسی، بیانگر پرداخت مبلغ اسمی مندرج در آن توسط خریدار به ناشر است و دارنده آن، مالک یک یا مجموعه ای از دارایی ها، منافع حاصل از دارایی و یا ذینفع یک پروژه با فعالیت سرمایه گذاری خاص می شود". اوراق بهاداری است که بر اساس قرارداد های شرعی منتشر می شوند و نشان دهنده مالکیت مشاع دارندگان آن، در دارایی مبنای انتشار اوراق است. "اوراق صکوک و به ویژه صکوک اجاره می تواند ابزار مناسبی برای تأمین مالی و تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی ها در همه کشور ها و به ویژه کشور های اسلامی باشد. برخی کشور های اسلامی مانند ایران، بحرین، مالزی، قطر، امارات و عربستان و برخی کشور های غیر اسلامی مانند آلمان، انگلستان، چندین سال است که از صکوک در بازار مالی خود بهره می گیرند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵).

ویژگی ها و مزایای صکوک

برخی از مزایای انتشارات اوراق صکوک را می توان به شرح زیر بیان کرد (دریایی و ملکیان، ۱۳۹۰)

صکوک نقدینگی متقاضی را افزایش می دهد

دارایی هایی که نقدینگی پایینی دارند و یا غیر نقد هستند از تراز نامه خارج و وجوه نقد جایگزین آن می شود.

با این که قسمتی از دارایی ها از شرکت متقاضی خارج می شود، اما باز هم این شرکت می تواند از دارایی ها استفاده کند.

از آنجا که صکوک با پشتوانه دارایی منتشر می شود، دارای ریسک کمتر بوده و هزینه تأمین مالی را کاهش می دهد.

صکوک با فراهم کردن امکان تبدیل دارایی ها به اوراق بهادار، به توسعه بازار سرمایه کمک می کند.

به دلیل این که اوراق بهادار رتبه بندی می شوند، در بازار های بین المللی قابل معامله هستند و به سادگی در بورس های بین المللی و بازار ثانویه کشور ها قابل داد و ستد خواهند بود. این امر، اعتبار و کیفیت این گونه اوراق را بالا می برد (احمد پور و خاکپور، ۱۳۸۶) این روش شاید یکی از کامل ترین و جامع ترین روش های تأمین مالی به حساب آید که زمینه آن هنوز به صورت کامل مهیا نیست. تنوع و انعطاف پذیری نیز از ویژگی های بارز آن است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵)

صکوک سازوکاری است که تبدیل دارایی ها به اوراق بهادار به وسیله آن دارایی ها به وجه نقد تبدیل می شوند. بنا به تعریف، تبدیل دارایی ها به اوراق بهادار فرآیند سازمان یافته ای است که به سبب منافع وام ها و دیگر مطالبات تعهد شده، به اوراق بهادار قابل معامله تبدیل می شوند. به عبارت دیگر، تبدیل اوراق بهادار کردن روشی است که در آن شرکتی به فروش دارایی های مالی خود به شخصیت حقوقی جدید اقدام کرده و آن شخصیت حقوقی نیز برای تأمین مالی خرید انجام شده، نسبت به انتشار اوراق بهادار اقدام می کند. به این ترتیب دارایی های مالی به طور عملی به اوراق بهادار قابل معامله تبدیل می شوند. بر اساس این روش، دارایی هایی که به صورت سنتی جزئی از ترازنامه شمرده می شدند به اوراق بهادار قابل معامله تبدیل و به خارج از ترازنامه منتقل می شوند. (محمدی و همکاران، ۱۳۹۴). در نظام مالی متعارف، هر دارایی با درآمد ثابت یا متغیر مانند اوراق بهادار دولتی مطالبه های ناشی از وام اجباری، وام های رهنی مسکن، وام های رهنی بازرگانی، حساب های دریافتی، وام های دانشجویی، مطالبه های مربوط به اجاره های دراز مدت و ... می توانند به اوراق بهادار تبدیل شوند. در این راستا و در ادامه، اوراق بهادار به پشتوانه دارایی و اوراق بهادار رهنی توضیح داده شده می شوند.

اوراق بهادار پشتوانه دارایی

هدف از تبدیل به اوراق بهادار فرایندی است که از طریق آن دارایی های غیر نقد یک جا شده و یا جریان نقدی خود به اوراق بهادار قابل معامله تبدیل می شود تا قابلیت عرضه به بازار را پیدا کند. این اوراق بهادار توسط دارایی های پشتوانه اولیه پشتیبانی شده به طور عمومی به عنوان اوراق بهادار با پشتوانه عمومی شناسایی می شوند. تبدیل به اوراق بهادار با پشتوانه دارایی، یک ابزار مالی است با هدف تبدیل مجموعه ای از دارایی ها به اوراق بهادار قابل عرضه در بازار که به وسیله جریان نقدی مربوط به دارایی های اولیه، ضمانت می شوند. این امر به وسیله انتقال دارایی های یک شرکت (شرکت منشأ) به شرکتی دیگر (واسطه با هدف خاص) صورت می گیرند. این شرکت سپس اقدام به انتشار اوراق بهادار از طریق اسناد بدهی می کند. که با ارائه عمومی یا خصوصی در بازار منتشر می شوند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۴).

اوراق بهادار رهنی

پس از جنگ جهانی دوم و با افزایش تقاضای خرید مسکن، بانک‌ها و مؤسسه‌های مالی و اعتباری با تقاضای فراوانی برای وام مسکن روبرو شدند. از این رو، کوشش فراوانی صورت گرفت تا منابع مالی بیشتری جذب شده و از این راه، تسهیلات بیشتری نیز اعطا شود. در آن زمان، تأمین مالی این وام‌ها به طور عمده از محل سپرده‌ها بود. بنابراین منابع تأمین مالی به بازار سرمایه و بازار رهن ثانویه روی آوردند و از ابزار مالی جدید به منظور تأمین مالی استفاده کردند. اوراق بهادار با پشتوانه وام‌های رهنی از مهم‌ترین این ابزارها بود. اوراق بهادار با پشتوانه وام‌های رهنی، اوراقی هستند که با پشتوانه وام‌های رهنی منتشر می‌شوند. وام‌های رهنی به وام‌هایی اطلاق می‌شود که بانک در برابر اعطای تسهیلات به متقاضی، سند دارایی را در رهن خود قرار می‌دهد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۴). با گسترش استفاده از اوراق بهادار با پشتوانه وام‌های رهنی، این اوراق در بازار ثانویه مورد داد و ستد قرار گرفت. به این بازار، بازار رهن ثانویه گفته می‌شود. پدید آمدن بازار رهن ثانویه سبب شد تا بازار رهن اولیه، وام‌دهی در درازمدت نیز به نوبه خود گسترش یافته و تأمین مالی راحت‌تر انجام پذیرد. در حقیقت، بازار رهن ثانویه ابزاری شد تا بانک بتواند به وسیله آن منابعی را که صرف اعطای تسهیلات مسکن کرده است، آزاد و به وجه نقد تبدیل کند و از این راه، قدرت وام‌دهی خود را افزایش دهد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۴).

وضعیت بازار سرمایه ایران در خصوص ابزار مالی نوین امروزه تنوع ابزار مالی در هر بازاری و به ویژه بازار سرمایه، نشان‌دهنده رشد و بالندگی آن بازار است؛ چنان‌که میزان به روز بودن و پیشرفت یک بازار را اکنون با تنوع ابزار مالی آن کشور مورد قیاس و سنجش قرار می‌دهند. در طول سال‌های اخیر و با توسعه بورس، تصویب قانون اوراق بهادار در سال ۱۳۸۴ و سپس قانون توسعه ابزار مالی در سال ۱۳۸۸، راه بازار سرمایه ایران برای به کارگیری ابزار نوین مالی، گشوده شد. البته در کشوری مانند ایران ف هر نوع اوراق و ابزار جدید برای ورود به بازار باید از نظر حقوقی و فقهی مورد بررسی کامل قرار می‌گرفت تا با قوانین اسلامی و شرعی مغایرت نداشته باشد. بر همین اساس، کمیته تخصصی فقهی سازمان بورس اوراق بهادار تهران در اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۶ در سازمان بورس ایجاد شد (خامنه و پیره، ۱۳۹۴).

طبق تعریف سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، اوراق رهنی، اوراقی هستند که به منظور مشارکت در خرید تسهیلات رهنی از سوی ناشر منتشر می‌شود و تسهیلات رهنی نیز عبارت است از تسهیلات بانکی مبتنی بر دارایی عینی با سررسید بیش از یک سال که به منظور خرید زمین و ساختمان اعطا شده است. فرایند انتشار اوراق رهنی در قالب صکوک مرابحه و صکوک (اجاره به شرط تملک) انجام می‌شود. تا آذر ماه سال ۱۳۸۸ به علت این که به اوراق بهادار جدید مثل اوراق رهنی و اوراق اجاره که در بورس معامله می‌شدند، مالیات تعلق می‌گرفت و با توجه به اوراق به این که بر اساس بند ۵ ماده ۱۴۵ قانون مالیات‌های مستقیم، سود و جوایز متعلق به اوراق مشارکت از مالیات معاف است، برای حل مسائل مالیاتی به منظور استفاده از این ابزار از قانون اوراق مشارکت استفاده می‌شد؛ اما از آذر ماه سال ۱۳۸۸، نام اوراق مشارکت

رهنی جای خود را به اوراق رهنی داده است؛ چرا که بر اساس این قانون، بعضی از ابزارها از جمله اوراق رهنی نقل و انتقال معاف شده و به کارمزد های بورس کالا و اوراق بهادار، مالیات بر ارزش افزوده تعلق نمی‌گیرد. (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵).

نتیجه گیری و پیشنهاد ها:

امروزه بحث تأمین مالی و یافتن روش های مناسب آن در دانشگاه ها به یکی از دغدغه های اصلی سیاست گذاران در حوزه های تأمین مالی دانشگاه ها تبدیل شده است؛ از این رو شناخت و بررسی ابزار نوین تأمین مالی اجتناب ناپذیر است. ابزار مالی صکوک، اوراق بهادار به پشتوانه دارایی ها و اوراق رهنی از مهم ترین ابزار های نوین تأمین مالی است. با در نظر گرفتن تمامی جوانب از جمله شرایط کنونی اقتصاد ایران ف اوراق صکوک می تواند یکی از بهترین گزینه های تأمین مالی به حساب آید. این روش یکی از کامل ترین و جامع ترین روش های تأمین مالی است که زمینه آن هنوز به صورت کامل و آن چنان که شایسته است در بازار سرمایه ایران توسعه نیافته است. در این راستا به منظور مهیا ساختن زیر ساخت های لازم برای توسعه بازار صکوک و دیگر ابزار های نوین تأمین مالی در دانشگاه ها، پیشنهاد هایی به شرح زیر ارائه می شود:

* استاندارد کردن دارایی هایی مراکز آموزش عالی که می تواند در این گونه فرایند ها مورد استفاده قرار گیرد

* تسهیل فرایند ارزیابی در خصوص انتشار اوراق صکوک

* استاندارد کردن فرایند انتشار و عرضه اوراق مالی به پشتوانه دارایی

* ایجاد یک بازار برای خرید و فروش اوراق و کمک به نقد شوندگی آن

* فرهنگ سازی و آگاهی مناسب در بین مدیران دانشگاه ها و سیاست گذاران آموزش عالی کشور

منابع:

- ابراهیمی، یزدان (۱۳۹۵). بررسی چگونگی توزیع یارانه ها در نظام آموزش عالی ایران،

خلاصه طرح های پژوهشی. تهران: مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی

- قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی)

- خورسندی، علی (۱۳۹۶). بین المللی سازی پردیس دانشگاه امروز، تهران: پژوهشکده

مطالعات فرهنگی و اجتماعی

- صالحی عمران، ابراهیم (۱۳۹۶). تنوع بخشی منابع مالی در دانشگاه ها، تهران، پژوهشکده

مطالعات فرهنگی و اجتماعی

- صالحی، محمد جواد (۱۳۹۵). جایگاه آموزش عالی در سبد هزینه خانوار، تهران: مؤسسه

پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی.

- احمد پور احمد، حسین خاکپور (۱۳۸۶). بررسی و شناخت ابزار های مالی نوین در بازار سرمایه، مجله بورس، شماره ۶۵.
- اسلامی بیگدلی سعید (۱۳۹۲)، طراحی ابزار های جدید نیاز بازار سرمایه کشور: ابزار های جدید در بازار سرمایه فرصت ها و چالش ها، مجله بازار و سرمایه، شماره ۴۳ و ۴۴.
- خامنه لیلی، مجید پیره (۱۳۹۴). کارشناس مالی و اسلامی کمیته فقهی بورس تأکید کرد ایران پیشرو در استفاده از ابزار های نوین مالی، مجله بورس، شماره ۱۲۷.
- دریایی جواد، ناصر ملکیان (۱۳۹۰). ابزار های نوین در تأمین مالی اسامی، مجله پیام بانک، شماره ۵۰۹.
- رهنمای رود پشته فریدون، هاشم نیکو مرام، شادی شاهوردیانی (۱۳۹۲) مدیریت مالی راهبردی (ارزش آفرینی مبتنی بر مدیریت ریسک، تهران، انتشارات حکیم باشی، چاپ دوم.
- صمیمی حسین (۱۳۹۱)، الگوی صکوک: اصول بازار سرمایه اسلامی و کاربرد آن در صکوک اجاره ف مجله تازه های اقتصاد، شماره ۱۳۶.
- عبده تبریزی حسین، مبانی بازار ها و نهاد های مالی، تهران: انتشارات آگاه.
- قارون، معصومه (۱۳۸۰). مروری بر نحوه تأمین منابع مالی آموزش عالی در منطقه آسیا و اقیانوسیه. نشریه مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی.
- محمدی مهدی، علی محمدی، گلریز معتضدی (۱۳۹۳) تصمیم گیری در مسائل مالی با رویکرد چابکی مالی در کسب و کار، جلد ۱، تهران: انتشارات کتابخانه فرهنگ، چاپ اول.
- محمدی مهدی، علی محمدی، علی بیات (۱۳۹۹)، مدیولریت سرمایه گذاری در اوراق بهادار مدیریت پور تفولیو، تهران: انتشارات کتابخانه فرهنگ، چاپ اول.
- محمدی، مهدی و همکاران (۱۳۹۵)، چشم اندازی بر ابزار های مالی وضعیت آن در ایران حسابرس، شماره ۸۲.
- مزینی امیر حسین (۱۳۹۰)، ارزیابی روش های تأمین مالی در اقتصاد ایران (با تأکید بر کاربرد ابزار های مالی اسامی در بخش معدن و صنایع معدنی. مجله راهبرد توسعه، شماره ۲۶.

Woodhall, M. (2015). Financing higher education. *International Higher Education*, (22).

Tilak, J. (2015). Global trends in funding higher education. *International Higher Education*, (42).